

İKİ AYLIK ÖYKÜ DERGİSİ YIL:19 SAYI:114 ARALIK 2022-OCAK 2023 ISSN 1304-7604

HECEÖYKÜ

ARALIK

OCAK

114

İÇİNDEKİLER

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu / 5

ÖYKÜ

- Müzeyyen Çelik**/Bayburtlu Sosyalist Nizamullah Yoldaş / 6
Zübeyde Andıç/Ana Dilinde Yalnızlık Çekenlere Türkçe Ağıt / 13
Soner Oğuz/Yumru / 16
Nadir Aşçı/Mercedes / 26
Selvigül Kandoğmuş Şahin/Yalancı Dünya Gibi Yalancısın / 29
Kuddusi Demir/Cemo'nun Dağı Ünleyiştir / 35
Ethem Erdoğan/Kanama / 40
Ayşe Bağcivan/Hâkim Bey / 43
Ayşe Atıla/Necdet'in Şiirdeki Yeri / 49
Esra Kılıç Türedi/Koleksiyoncu / 51
Ayşe Ovalı/Sağ Omuzdaki Melek / 57
Hüseyin Hakan/Endişeli Bilgeler Çağı / 60
Fatma Nur Uysal Pınar/Ruhun Kuzey Cephesi / 66
Murat Yurdakul/Bir Buket Kırmızı Gül / 70
Özlem Demirkan/Unutulan / 75

SÖYLEŞİ

- Rüveyda Durmaz Kılıç**/Yıldız Ramazanoğlu ile *Cam Kenarı* Üzerine / 78
Ali Necip Erdoğan/Abdullah Harmancı ile *Kurmaca Kimden Yana* Üzerine / 82
Çağlar Sarıtaş/Birgül Yangın Aslanoğlu ile *Debbağ* Üzerine / 86

ÖYKÜ ÜZERİNE

- Ertan Örgen**/Öyküde İroni: Kaçak İtiraf / 92
Ali Necip Erdoğan/Öykünün Ontolojisi / 104

BAŞKA DÜNYALARIN ÖYKÜLERİ

- Mehdi Azari**/Farsçadan Çeviren: Dr. Roghayyeh Ghaffari/Emanet / 110

YAŞADIĞIM GİBİ

Mehmet Aycı/Benim Baş Ağrılarım / 113

HECEÖYKÜ'DE İLKLER

Nuri Hatem Ercan/Diploma / 115

Züleyha Merve Kurt/Yalnız Bir Ramazan Akşamı / 118

Tolga Alver/Yarına Geç Kalmış Yabancı / 120

Esra Öncel /Çocuk / 124

KİTAPLIK

Ali Necip Erdoğan/Sorulardan Poetikaya-Cevaplardan Anlamlandırmaya:

Kurmaca Kimden Yana / 126

Sema Bayar/Korkuluğun Düşü / 129

Zeynep Sayman/Kendimiz Hakkında Bazı Yalanlar Üzerine / 131

Çağlar Sarıtaş/Debbağ / 133

FOTOĞRAF ÖYKÜ

Selçuk Azmanoğlu

Bayburtlu Sosyalist Nizamullah Yoldaş

Bekçi yakaladı beni. Kahvede arkadaşlarla okey oynayıp sohbet ediyorduk. Sigara dumanından göz gözü görmüyordu. Zift gibi çaylar içiyor, büyük ülke meselelerini hallediyorduk. Gece yarısı olmadan eve geçeyim diye ayrıldım kahveden. Bizim evin olduğu sokağa girmeme az kalmıştı ki karanlığı kurşun gibi delen acı bi düdük sesiyle irkildim. O dönemler düdük sesi insanı irkiltten bir şeydi.

Hemen durdum, arkama bile bakmıyordum.

Tak tak tak yürüyordu bana doğru. Elindeki sopayı da bir eliyle tutup öbür eline vuruyordu. Bu çok tehditkâr bir mesajdır bilenler bilir.

Yanıma gelir gelmez sopayla arkadan dizlerime bi vurdu. Çöktüm kaldım dizlerimin üstüne.

Nereden böyle parkalı, dedi?

Kahveden, dedim.

Uzat kimliği, uzattım.

Nizamullah Taş

Baban sana bu ismi verirken dinsiz imansız, komünist olacağını ne bilsin? Dedi. Ellerini kaldır, dikil ayağa! Allahsız seni!

Üstümü aramaya başladı.

Gerçekten hem bu kadar cesur hem de bu kadar korkak olmayı nasıl beceriyordum ben de bilmiyordum.

O zamanlar ceviz yeşili parkayla ve cebinde Komünist Manifesto'yla gezabilen kaç babayiğit vardı ki? Benimki cahil cesareti ve daha önce hiç ciddi dayak yememiş olmanın verdiği özgüvendi sadece.

Bu kitap ne lan, it?

Okuyamıyor musun? Marx ve Engels'in yazdığı bir kitap. Komünist Manifesto

İncecik de bir şey! Ne anlatıyor lan bu? Anlat.

Ben de yeni başladım. Anlamaya çalışıyorum. Sınıfsız toplum düzeni için

devrim, özel mülkiyete karşı olma, eşitlik, adalet falan işte. Bizim memlekette olmayan şeyler. Ben de yeni okuyorum. Bunu anlayınca yoldaşlarımla devrim yapacağız.

Ama nasıl korkuyorum bunları söylerken.

Gel bakalım okumana karakolda devam edersin. Devrimi de gösteririz orada sana hem. Bakalım bu kitap yasaklı mı değil mi sorarız biz de hem? Hangi kitap serbest hangisi yasak biz de anlamadık ki? Her gün bir şey değişiyor.

Özel mülkiyete karşı devrim ne demek lan? Siz ananın, atanın evine mi çökeceksiniz? Ne demekmiş bu?

Abi bırak beni, ne olur...

Dediysen de soluğu karakolda aldım. Zaten başıma gelecekleri az çok biliyordum. Kitabın yasaklı olduğu belliydi. Nerden buldun dediler, ne anladın dediler, sen vatan haini misin, topraklarımızı komünistlere peşkeş mi çekeceksin, dediler dediler dövdüler. Kitabı bir öğretmenimden aldığımı ve kahvede toplanıp bu kitapları okuyup anlamaya çalıştığımızı da söyledim. Dayağı yedikçe döküldüm. Esasında ne ben gerçekten anlamıştım o kitabı ve öğretmenimin anlattıklarını ne de onlar anlamışlardı. Karambole dayak yiyordum ama mimlenmiştim bi kere.

Bari bu damgayı yedim devam ettireyim dedim. Zamanla anlardım. Devrimle memleketime bahar getirecektim. Getirecektik tabii ki. Benim kahvehane ekibi ve Metin N. öğretmenim de birkaç saat içinde karakola getirildiler. Topluca sorguya çekildik dayağımızı yedik ama ülkücü çocukları nezarethaneye taze doldurmuşlardı. Orada yer olmadığı için bizi tutuksuz yargılanmak üzere serbest bıraktılar.

Daha evlerimize doğru yönelmeden öğretmenimiz Metin N. buradan doğruca önce Batum'a, oradan da Moskova'ya dedi. Bizi artık burada yaşatmazlar. SSCB tek çıkış kapımız ve özgürlük dolu dünyamız. Bu yol zorlu olacak ama bana güvenin, diyordu.

Ben kendimi suçluyordum, korkuyordum ama öğretmenim Metin N, önünde sonunda yakalanacağımızı ve bunu yaşayacağımızı biliyordum dert etme yoldaş, dedi. Bizi bir arabaya bindirdi saatlerce yol gittik. Sonra o aracı terk edip dağların içinden yürüdük. Yola çıkınca bir araç geldi bizi almaya. Artık sınırın dışındaydık. Bindığımız her araç askerler tarafından durduruluyordu. Kimliklerimizi gösteriyorduk. Metin N. ne yapıp ediyor yola devam etmemizi sağlıyordu. Sonra o arabadan inip başka arabaya bindik. Köyleri, dağları aştık. Defalarca üstümüz arandı, kontrollerden geçtik. Bazı yerlerde askerler çok sert davranıyorlardı. Öğretmenin askerlerle konuşması sonucu yola bir şekilde devam ediyorduk. Metin N'nin böyle bağlantıları olacağı hiç

aklımıza gelmezdi ama ne yapacağımızı da hiç bilmiyorduk. Geride bıraktıklarımız aklımızdan çıkmıyordu. Üstümüz başımız berbattı. Ne yattığımız yer belli ne içtiğimiz su belliydi. Şimdiden böyle bir işe giriştiğimiz için çok pişmandım ama at arabasıyla yaptığımız bir yolculuk sırasında sızmışım. Uyandığım da artık hiç Türkçe konuşulmuyordu.

Hayatım boyunca, gerçi çok uzun yaşamış da sayılmazdım ama yaşadığım en buruk andı diyebilirim. İşler nasıl bu noktaya geldi hiç anlamadım ve şimdi vatanımdan, ailemden ayrı bir yerde akrabam bile olmayan insanlarla bir aradaydım. Madem bu alamete bindik kıyametimize gidecektik. Sosyalist oldum ben de. En azından Cuma namazına kadar bu düşüncemden emindim. Ailemi düşündükçe başımdan kaynar sular devriliyordu ama geri dönmek artık ölüm demekti. Bizi asarlardı. Ülkede darbe olacağı söyleniyordu. Bu durumda yapılması en doğru şey kaçmaktı. On sekiz yaş için oldukça iddialı kararlardı. Öğle vakti gelince içim cız etmeye başladı. Ben kendimi bildim bileli Cuma namazlarını kaçırmazdım. Öğretmenin dinle alakası yoktu ama benim vardı. Dayanamadım sordurdum. Yakında Müslüman köyü var mıdır?

Varmış. Acarya köyü. Cuma'ya yetişemeyeceğim kadar uzakmış ama. Üstelik Cuma namazı kılınması da yasakmış. Toplu ibadet mümkün değilmiş zaten. Bu sorularım Metin öğretmeninim benimle dalga geçmesine sebep olmuştu. Yoldaş Nizamullah. Sana Nizam diyeceğim. İstikametimiz Moskova. Birkaç güne kadar yoldaşlar bizi buradan almaya gelecekler. Orada cami yok, din yok, din afyon. Bunu unutma! Geleneksellikten kurtul ve devrime hizmet et! Vatana geri döndüğümüzde yoldaşlar da biz de devrimimizi gerçekleştireceğiz! Buna inan yoldaş! Hem SSCB sınırlarında ne çan çalar ne ezan okunur. Bunu da böyle bil. Unut o işleri. Özgürlük, devrim diye çıktığımız yolda hırpalanıyorduk, saçma sapan yolculuklar yapıp durmadan sorgulanıyorduk. Devrim bu muydu? Özgürlük bu muydu?

Ben neye inanacağımı bilmiyordum. Suyun önündeki taş gibi yuvarlanıp gidiyordum. Vatansızlıktan, anasızlıktan kalbim ağrıyordu şimdiden. Bayburt'u özlemiştim. Memleketimin suyunu, ekmeğini, akşam yemeklerini ve evimizin kokusunu... Kardeşlerimi... Odamın penceresinden baktığım dağı...

Gümüşhane'ye okutmaya gönderecekti beni babam. İlçede şartlar zor. Gümüşhane'de yatılı oku diyordu. Olmadı. Neredeyim ben? Sosyalizm ne? Komünizm ne?

Bizimle kaçan diğer arkadaşlarım benden daha beter durumlardı. Biri korkudan altına kaçırıp duruyordu. Ne bok yiyeceğimizi bilmiyor, öğretmeni dinliyorduk. Sosyalizm fena bir şeye benzemiyordu hâlbuki. Bütün üretimi devlet yapacaktı ve halka eşit şekilde dağıtacaktı. İşçiler haklarını alacaktı. Toplumda sınıf farkları olmayacaktı. Toprak ağaları köylünün emeğine alın

terine konmayacaktı. Hâkimiyet hep halkta olacaktı. Zengin, fakir ayrımı olmayacaktı. Kimse birbirini ezmeyecekti. Devlet herkese ücretsiz eğitim verecekti, kapitalist, faşist, sömürgeci düzen yıkılacaktı. Güzeldi her şey işte. İnsanlar böyle adil bir yaşamı hak ediyordu.

Bayburt'ta öyle miydi ya? Babası vardiyalı çalışır üç kuruş maaş alır şükrederdi. Anası milletin tarlasına çapaya, meyve sebze toplamaya gider, akşama kadar güneşin altında gevrek üç kuruş yevmiye alırdı. Elleri patlamış halde ertesi gün yine giderdi aynı işe. Buna rağmen boğazlarından geçen bulgurdan, makarnadan, madımdan, fasulye kızartmasından öteye çok gitmezdi. Kurbanda zar zor bir hayvan keserlerse et görürlerdi. Sağ sol kavgaları çıkınca hayat hepten pahalıydı. Bu kötü düzeni de devrim düzeltecekti ama biz neredeydik şimdi? Ne olacak? Soruları kafasında dönüp duruyor kederine keder ekliyordu. Altına işeyen arkadaşı kaçıp Türkiye sınırında askere teslim olalım bizi kaçırdılar deriz diyordu. Yol iz bilmeden nasıl gidecektik ki?

Annem kahroluyordu. Babam kesin arkamdan sövüyordu. Kaldık burada. Sosyalist mi komünist mi bir şey olacağız işte. Moskova'da cennet varmış. Öyle diyor Metin öğretmen yoldaş.

Moskova'ya vardık. Bir sorun ama nasıl vardık? Sürüne sürüne vardık. Yediğimiz dipçiğin haddi hesabı yoktu. Ajan olduğumuz sanıldığı için günlerce nezarete yattığımız bile oldu. Bizim öğretmenin eli kolu çok uzunmuş ama. Bir şekilde hepsinden kurtulduk. Oraya nihayet vardığımızda evimiz hazır. İşimiz hazır. Hayret ediyorduk. Kira ödemeyecektik ama maaş da almayacaktık. Devrim için SSCB için çalışacaktık. Lakin kendimizi bulunca ilkin ailemize mektup yazacaktık. Mektuplar da yasaklı değildi ya!

Zarfin üstüne bizim evin adresini yazarken içim titredi. Bayburt kazası\Gümüşhane\Türkiye

Moskova da cennet falan değil. Havası kötü. İnsanları soğuk, asık suratlı. Her yer orak çekiç her yer Lenin, Stalin. Köpek gibi çalışıyoruz gidip karneyle üç beş bir şey ancak alabiliyoruz. Her şey sınırlı her şey kısıtlı. Bütün kurallar katı. Kimsede merhamet yok. Kıyafet senede bir denk gelirse alabiliyorduk.

Sefaletin içindeydik anlayacağız. Bize de düşe düşe sosyalizmin en kötü zamanları düşmüştü. Zamanla Rusça öğrendik. Metin öğretmen burada Rus sevgilisiyle evlendi. Sevgilisinin yönetime yakın olduğu söyleniyordu. Yoksa biz çoktan kurşuna dizilirmişiz. O dönemde başka bir ülkeden SSCB'ye kaçak yollardan girebilmek her babayiğidin harcı değilmiş. Metin N. ne yapıp edip bizi buraya kadar canlı getirebilmişti. Herkes oraya nasıl ulaştığımızı hayret ediyor, öğretmenin Türkiye'deki Rus ajanlardan biri olduğunu söyleyenler bile oluyordu.

Ailemize mektup yazmayı deniyorduk ama mektuplara geri dönüş oluyordu. Ya mektuplar ulaşmıyordu ya da bizimkiler beni silmişti. Onlara ulaşmanın da başka yolu yoktu. Burada telefon vardı ama bizim orada yoktu. Vardiyalardan gecemiz gündüzümüze karışmışken fabrikadakilerden Türkiye’de askeri darbe olduğunu öğrendik. O zaman kendimizi asılmaktan kurtulmuş gibi hissetsek de neden Rusya’da amelelik yaptığımızı anlamıyorduk. Devrim falan derken SSCB’nin kalkınması için çalışan düz amele olmuş-tuk. Sözü edilen saygın bir durumda da değildik. Kimse işçileri falan ciddiye almıyordu. Gerçekten bu durumun hiçbir mantıklı açıklaması yoktu. Açlıktan biraz daha toktuk o kadar. SSCB’de memur değildik. Belki memur olsak zengin olurduk ama devrim yoldaşları olduğumuz için işçi olmak zorundaydık. Öyle demişti Metin öğretmen yoldaş.

Gün geçtikçe gurbet çok dayanılmaz oluyordu ama. Burada böyle yaşayacağımıza Bayburt’ta haysiyetimizle cezaevine girerdik. Öldürülürdük ya da. Bütün olasılıklar şu halimizden daha güzel geliyordu. Düşünsene ölmüşsün. Tertemiz yıkamışlar, bembeyaz kefene sarmışlar. Vatan toprağının koynuna atmışlar. Başında apak mermerde El Fatiha yazısı. Anan, baban, kardeşlerin geliyor, başucunda Yasin okuyorlar. Mis gibi. Buradaki zulümdense toprağın altı daha şefkatli geliyordu insana. İntihar etmediyse de bu lanet yere gömülmek istemediğimiz içindi.

Ezan duymak istiyorduk, evde birlikte geldiğimiz dört arkadaşıyla namaz kılıyor, bildiklerimizi unutmamak için sık sık tekrar ediyorduk. Evde hep Türkçe konuşmaya özen gösteriyor, kapitalizm ve emperyalizm acaba daha mı iyi diye de zaman zaman aramızda konuşuyorduk. Bir yandan da namazımızı biri şikâyet eder diye korkuyor kimsenin yanında lafını etmiyorduk. Namaz kılmak da yasaktı çünkü. Vatanımızda olsak askere gidecektik. Anamıza babamıza yavuklumuzu mektup yazacaktık. Bunların hayaliyle yaşıyorduk.

Zaman hızla geçiyordu. Seneler birbirini kovalıyordu. Bizi topluca Moskova’nın güneyinde yapımı devam eden bir tren istasyonu inşaatına gönderdiler. Burası memlekete daha yakındı. Belki diyorduk. Kaçar gideriz. Bir trene binip...

Nasıl kaçıyorsun ki? Dile kolay! Her yerde izbandut gibi askerler. Gözleri kara ve merhametsizler. Seni vurması için şüpheli olarak hissetmesi yeterli. Onlara karşı işleyen bir ceza sistemi de yok. Ne yaparlarsa yanlarına kâr kazanıyor. Rejime karşı suç dediler mi her şey bitiyor.

Bir kolhozda bize verilen derme çatma barakada yaşamaya başladık. İstasyon inşaatı bittikten sonra da kömür ve malzeme depolarını yapacaktık. Kışın sert geçtiği donlu dönemlerde de rayları benzinle yakacaktık ki raylar donmasın. Görevlerimiz bunlardı.

Zaman geçiyor biz SSCB'nin kalkınması için durmadan çalışıyorduk. İstasyon açılışına üst düzey devlet memurları gelmişti. Ayrıca atanan istasyon şefi ve makasçı da o gün göreve başlayacaktı. Biz de yine trenlerin bakımına, rayların temizliğine bakacaktık. İstasyonun açılışından bir süre sonra şef istasyona transistörlü bir radyo getirdi. Burada zaman geçmez başka türlü diyordu. Sonra da bize sıkı sıkı tembih etti. Radyodan kimsenin haberi olmayacaktı çünkü yasaktı. Cezası da öldürülmeye kadar giderdi.

İnanabiliyor musunuz? Radyo. En azından haberleri dinleme imkânımız olacaktı. Olur ya vatandan bir haber duyardık da yaşadığımız hayat bir parça olsun anlam kazanırdı.

Her akşam işler bitince biraz istasyonda oturup radyo dinliyor kulübemize öyle gidiyorduk. Bu bölgenin en önemli avantajı kısa ve uzun dalga Türk radyolarının burada çekmesiydi. 26 Mart 1986 Perşembe günüydü. Haberlerde dedi ki Türkiye'de genel af çıkmış. Cezaevindeki suçlular salıverilecekmiş ve kaçaklar da affedilecekmiş. Bu habere inanamadığımız için ertesi sabah haber tekrarlarını yine dinledik. Haber doğrudu. Şimdi buradan kurtulmanın yollarını aramalıydık. Uzun süre düşünecek kadar sabrımız kalmamıştı. Hasretten, açlıktan, yorgunluktan ölüyorduk. Öleceksek de vatan toprağında ölmeliydik. Yirmi beş yaşımıza gelmiştik başımızdan yirmi beş mutlu gün geçmemişti. Devrimin merkezini de görmüş ve ağzımızın payını almıştık. Gece yarısı Abhazya'ya doğru giden trenin kömürlüğüne saklandık. Trenlere başka türlü binmenin bir imkânı yoktu. Sohum Limanı'na gelince trenden gizlice indik. Burada Trabzon'a giden bir yük gemisine binmemiz gerekiyordu. Allah resmen ellerini uzattı ve yardım etti bize. Ticaret için gelen Türkler bizi gemiye gizlice aldılar. Onlarla rast gelişimiz ve Türkçe kelimelerin anahtar gibi bütün kapıları açması olağanüstü bir şeydi. Yaşadığımız heyecan fırtınası gemide de devam ediyordu. Her an şikâyet edilme ve gemiden atılma riskimiz de vardı ama kafası güzel Rus askerler ve gemi çalışanlarının bizi fark edecek yüksek algıları yoktu. Yolculuk diğer yolculuğa göre rahat geçmişti.

Perişan haldeydik ama mutluyduk. Limanda nazlı nazlı süzülen bayrağımızı görmüştük. İlk kargaşada araya kaynadık. Gemiden iner inmez kontrol noktasına gidip teslim olduk. Derdimizi anlattık. İfadelerimizi alıp bizi askeri bir araçla önce Gümüşhane'ye sonra Bayburt'a gönderdiler. Bayburt'ta bir karakolda tekrar ifadelerimizi alıp bizi salıverdiler. Tam anlamıyla iplerimizden kurtulmuş danalar gibi evlerimize koştuk. Karakollarda bir iki tekme birkaç hakaret olayı da oldu ama adamlar biraz haklılardı. Küfürler Türkçe olduğu için tatlı geliyordu ne yalan söyleyeyim. Memleketin sövgüsüne bile hasret kalmıştım.

Sokağımıza girdiğimde yere kapandım. Annemin beni bu sokakta terlikle öbür mahalleye kadar kovaladığı günler geldi aklıma. İnanamadım. Bura-ya bir daha asla ulaşamayacağımı düşünüyordum.

Evimizin önüne gelip kapıyı çaldım uzun uzun. Sonra bir kez daha çaldım.

Niye içi defa çalaysun evde sağur mu vardır? Diye söylene söylene açtı anam kapıyı. Pek değişmemişti.

Hele git bakayum öteye dedi.

Ana, benim Nizamullah!

Anam yüzüme iyice bir baktı. Sarıldı sıkıca bana, ağladık ağladık. Sonra bir anda itekledi beni.

Seyfullah gel hele! Ağabeyin olduğunu söyleyen biri vardır kapuda.

Bak hele ağabeyin midur?

Seyfullah da koşa koşa geldi. Sarıldık.

Eve almayacak musunuz daa!

İçeri girdim.

Nereyedun sen akılsız uşak dedi babam bana sağlam bir tokat çaktı.

Anlat sen hele. Sonra yine döverum.

Olan biteni, onlara hiç ulaşamadığımı, yazdığım mektupların gitmediğini anlattım. Anam önce beni banyoya soktu. Sonra da bütün kıyafetlerimi, çantamdakileri de gitti ocağa attı.

Ha bu Moskof'un eşyası bu eve ciremez. Öldürdün bitirdin bizu. İçi yıl değil üç yıl değil yedi yıldır gözyaşıyla yaşıyoruz.

Git odanda eşyaların duray. Onlardan giy.

Önce gidip yıkandım. Gusül abdesti aldım. Kıyafetlerimi giyip bir güzel şükür namazı kıldım. Odamdan dağlara baktım. Dünya ne güzelmiş dedim. Benim dünyam ne güzelmiş!

Babam beni zor affedeceğe benziyordu.

Ananı atanı sildin gittun da Allah'ını peygamberinu silmedun inşallah. Sildunise kapı orayadır!

Yok babacığım, silmedim. Ben bir hata ettim. Anlamadığım işlere bulaştım. Burada kalırsanız sizi asarlar dedi Metin öğretmen. Bir anda kendimizi sınırda bulduk. Sonrasını anlattım işte.

Yiyip içememiş da. Bi deri bi kemik kalmuşsun.

Annem çok ağladı o günün akşamına. Öldü bildiği oğlu geri gelmişti.

Seni bucün içinçi kez doğurdum ahmak uşak. Öncesi ha bu kadar sanculu değilidi.

ZÜBEYDE ANDIÇ

Ana Dilinde Yalnızlık Çekenlere Türkçe Ağıt

Bir vardım, bir yoktum.

Cenaze evinde ağlayamayan insanlar kadar huzursuzdum.

İnsan kaynakları bölümünde insanın hâlimden anlamayanlarla çalışmak, çok zor geliyor bana. Her seferinde daha önemli işleri olduğunu söyleyip bütün raporları bana yazdıran kadından sıkıldım. Aslında aynı işi yapıyoruz onunla ama onun masasında direktör yazıyor. Bütün gün öğretilmiş bir gülümsemeyle dolaşiyor. Geçtiği yerlerde vanilyalı ağır bir koku bırakıyor. Masasında oturduğu zamanlarda alışveriş sitelerinden markalı kıyafet kombinleri yapıyor.

Servisi var, öğle yemeği var, daha iyi maaş veriyorlar diye buraya geçmiştim. Üç yıl oldu, hâlâ işe yeni başlayan muamelesi görüyorum. Sabah akşam aynı serviste gidip geldiğim insanların çelik zırhlarına bürünüp kendileri dışındakileri yok saymalarına tahammül edemiyorum.

Onların dünyasından uzak durduğum için, yapay muhabbetlerinde yerli yersiz kahkaha atmadığım için yaptığım işteki başarıyı görmezden geliyorlar. Gün içinde çantanızın markası, ayağınızdaki ayakkabının topuk yüksekliği, saçlarınızın boyası ile yakından ilgilenenlerin çoğu; kendi yükselişleri için sizi bir çırpıda harcayabiliyor. Onlar gibi olmak istesenez bile geldiğiniz toprakların dokusu, araya duvarlar örmelerine yetiyor.

Kurulmuş saat aralıklarına sığdırılmış günleri anlamsızca tüketmekten, *yanlış yüreklere söz düşürmekten* ve hayata uzaktan bakmaktan yoruldum.

Dört duvar arasında *susan bir türküyüm nicedir*, soluksuz kaldım.

Sonbahar gelmiş, gidiyor; yetişemedim.

Kuşlar, göç türkülerini çoktan söylemeye başlamış; duymadım.

Yarım günlük mesaiyi dakikalara saya saya bitirdim. Çok geçmeden yağmura dönecek ılık havanın cazibesine kapılıp sokağa attım kendimi. Şehri yara yara yürümek, sonbaharın umut dolu günlerinden kendim için bir gün çalmak, kafamın içindekileri yollara döke saça yürümek istedim.

Ayağımdaki ayakkabılarla yürümek zor olacağından yakındaki alışveriş

merkezine girdim. Niyetim, gözüme kestirdiğim ilk ayakkabıyı alıp çıkmaktı.

Koşu ayakkabısıymış beğendiğim.

Ben acele ettikçe satış görevlisi zamanı yavaşlatıyordu sanki. Seçtiğim ayakkabının özelliklerini temsil ettiği markanın Türkçeleştirmeye çalıştığı diliyle anlatmaya başladı. Mağazanın dört bir yanına yerleştirilmiş kameralardan kendisini izleyip performansına değer biçecek patronuna göz ucuyla selam vermeyi de ihmal etmedi. Ben, hislerimin verdiği yorgunlukla sabrımı idareli kullanmaya çalışırken onun yüzünde en ufak bir gülüş kaybı, en ufak bir yorgunluk belirtisi yoktu.

Söyledikleri zihnimde karşılığını bulmadan bir kulağımdan girip öbür kulağımdan çıkıyordu. Beklemeye aldığım suskunluğumu bozup “Koşturmasın, yürütsün yeter!” deyince açıklamalarının gereksizliğini anladı. Beğendiğim ayakkabının istediğim numarasını aramaya koyuldu.

Bu kadar lafa gerek var mıydı? Altı üstü bir spor ayakkabısıydı istediğim. İster koşar, ister yürürüm; kime ne? Sadece bana mı garip geliyor bu durum? Olmuyor! Bu dünyanın her geçen gün yeniden anlamlandırdıkları bana uymuyor. Gerçekte tek bir amaca hizmet eden bir şeyi allayıp pullayıp karşımızdakine yamamaya çalışmak neden?

Yazar kasadan nazlanarak çıkan fişi beklemeden aldığım ayakkabıyı giyip çıktım.

Alışveriş merkezinin genzimi yakan kokusundan ve tüketme sarhoşluğu ile dükkândan dükkâna savrulan kalabalığından sıyrılıp merhametini yitirmiş şehrin, adı bilmem kaç kere değiştirilmiş sokaklarında hesapsızca yürümeye başladım. Rüzgâr, parke taşları arasına sıkışmış çınar ağaçlarının yapraklarını önüme sererken temizlik işçileri arkamda kalan yaprakları süpürüp sonbaharın izlerini siliyordu şehirden.

Kendi gelmeden sebze ve meyvelerini gönderen kışın manav tezgâhlarındaki arz-ı endamına uzaktan bakmakla yetinen insanlar geçti yanımdan. Üstüne naylon geçirdiği tablayı başının üstünde ustaca taşıyan simitçinin yorgun bakışları, otobüs duraklarında bekleyenlerin üzerinden ümitsizce geçti. Gerçekliğini yitirmiş porselen yüzlerin kibirli topuk sesleri, araba seslerine karıştı.

Gökyüzünün yağmur öncesi bungunluğuna aldırmadan, şekilden şekile giren bulutların peşi sıra meydanı geride bıraktım. Hiç âdetim olmadığı halde son günlerde tekrar tekrar dinlediğim o yabancı şarkıyı açtım. Bu şarkıyı her dinleyişimde ürperiyorum, anlamadığım bir dilden tanıdık hüznler devşiriyorum. Sadece ezgisini mırıldanmak bile o yabancı sesin ardı sıra sürüklenmeme yetiyor. Ne anlatır, kimedir bu hasret?

Şehir sol yanımda akmaya devam ederken ben, upuzun yollara acısını sere sere giden kulağımdaki o yabancı sesteki taşan hasretlerle kendi içime

sığmayan hasretleri yarıştırmaya başladım. Şimdi hangimizin acısı daha büyük, bilmiyorum. Bildiğim, hasret de acı da her dilde aynı.

Gönül dilime çevirdiğim sözlerin izinde sarışın, erkek sesle beraber savruldu. Yağmuru ve çöl kumlarındaki bahçelerde açan çöl gülünü hayal ettim. Bir süre sonra onun aradıkları, benim unutmaya çalıştıklarıma dönüştü ve bir yumru olup boğazıma düğümlendi.

Az gittim, uz gittim. Kavşaklar geçip düz gittim.

Çöl gülünü arayan ses, dörtnala giden bir atın sırtında yollar aşmaya çalışırken ben adımlarımın rahatlığıyla aheste aheste yürüdüğüm yollarda, kalabalıklar içinde saklımda kalan yüzlerle karşılaştım. Kendi coğrafyamda bildik adreslerde durdum. Rengârenk kasımpatılarıyla dolu bir sepetle yolun kenarında bekleyen esmer kadının yüzündeki yabancılıkta Güler'i gördüm. Şimdi o sızlıyor içimde.

Oturdum. Adıyla yaşamının uyumsuzluğu arasında sıkışmış Güler de yanıma oturdu.

En son geçen yaz görmüştüm onu. Biraz eski günlerden konuşmuş, en çok da susmuştuk. Parça bölük bir kalbi, bırakıp da gidemediklerine adanmış kırık dökük bir hayatı vardı.

Seher vakti çimenler üstünde Güler'in gözyaşları olduğunu bilirdim. Esmer yüzünü perdeleyen saçlarının altında sakladığı yüzyıllık hasretleri görürdüm. Karlı dağların ardında bıraktığını tanırımdı.

Akşam olunca cılız ışıklı bir sokak lambası aydınlatırdı odasını. Bütün sesler çekilince karanlığın gözlerinin içine baka baka Kürtçe ağıtlar söylerdi.

Ablam, telefonda pat diye öldüğünü söyleyince inanmamıştım. Gözümünden düşse de gönlümden düşüremediğimi bilen sırdaşımı kaybetmenin acısıyla şehrin ışıltılı karanlığına baka baka günlerce ağlamıştım.

Oturup kaldığım yerden kalktım. Aldığım kasımpatı buketini göğsüme bastırınca boğazımdaki düğümlerle birlikte bulutların da dili çözüldü.

Adımlarımı hızlandırdım. Kafamın içindekilerden uzaklaşmak için çıktığım fakat bir arpa boyu ilerleyemediğim yollardan boyalı gülüşlerin altına gizlenmiş bakışlardan taşan yalnızlıklara, kabadayı duruşun altından sızan zayıflıklara, yorgun bedenlerden dökülen yaşanmışlıklara çarpa çarpa geri döndüm. Ayrılık lohusalığı yaşayan kadınlardan çok önce kestirdiğim saçlarımdan süzülen yağmur, hüznler mareşalinin yüzüne değmiş gözlerimden akanlarla birleşti.

Kendi sokağıma döndüm. İçimdeki yangından kurtardığım anılarla ihtimalleri çoğalttım.

Belki şehre bir şair gelir, onun hüznü bakışlarına dizeler takılır da bir düş gerçek olurdu yeniden. Mevsim değişir, bahar sonu olurdu da söyleşirdik en bildiğimiz yerden.

Aldığım ayakkabının marifetini görmek istercesine koşmaya başladım.

SONER OĞUZ

Yumru

Saat üçe altı dakika vardı. Kapının ağzında belirdi. Upuzun ve incecik bir karaltı halinde girdi içeriye. Etrafı şöyle bir süzdükten sonra masama doğru yöneldi. Az daha uzamış, az daha incelmışti. Görüşmeyeli hayli zaman olmuştu. Karanlık yüzü bana yaklaştıkça aydınlandı. İri, çakır gözlerini gülümseterek bakıyordu. Büyümüş, kocaman adam olmuştu. Yüzündeki çocuksuluk yerini orta yaş nişanı düşmüş bir çehreye bırakmıştı. Ayağa kalktım, elime sarıldı hemencecik. Avuç içlerimizi birbirimizin sırtına vura vura kucaklaştık. Sandalyesini çekip oturdu. Gözlerindeki anlamdan bir süre hiç konuşmasak dahi anlaşabileceğimizi çıkarmıştım. Bakışları sevgi ve hürmet doluydu. Yüzümde araştırdığı bir şeyler varmış gibi süzdü beni. Görüşmeyeli kaç yıl olduğunu hesapladık. Yediyi bulduktan sonra aynı anda “Vay be!” dedik. Her zaman uyuklu görünen çakır gözlerine rağmen varlığını sezdirmeyen bir dikkati olduğunu derslerden biliyordum. Dersi dinlemediğini sandığım zaman sorduğum tüm sorulara anında cevap verirdi. Okumuş, bıyıklı bir tarih öğretmeni olmuş. Belki bıyıklarındandır, yüzü hayli olgunlaşmış geldi bana. Bense hiç değişmemişim. Maşallahım varmış. Uğur, şakaklarımdaki akıları fark etmemiş olamazdı. Yine de ellerimle saçlarımı gösterdim. “Yok be hocam. Vallahi iyisiniz! Kırka merdiven dayadığınıza kim inanır? Hatta ben daha da gençleştiğinizi söyleyecektim. İnanın öyle...”

Uğur okulu bitireli üç sene olmuş. Diplomayı alır almaz atanmış. Tarih okuyacağına hiç okuma; atanamazsın demişler. O da biraz hırslanmış açıkçası. Niğde'deymiş. Memlekete de yakın. İyi oluyormuş böyle. Canı sıkıldıkça atlayıp geliyormuş. İki bin on sekiz model bir Corolla almış. Ne varsa Japonlarda var hocam, diyor.

Ben de sınavla öğrenci alan bir okula geçtim. Akıllı uslu çocuklar hepsi. Rahatım yerinde şükür. Tabi ne olursa olsun sizin zamanınızdaki öğrencilik kalmadı, diyorum. Gözbebeklerine kırık bir tebessüm yerleşiyor. İlk bakışları ardından dudakları aynı cümleyi kuruyor: Sizin adınıza da yeni öğrenci-